

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 261g/2025

privind excepția de neconstituționalitate a articolului 1242 alin. (5) din
Codul civil

(transformarea unei datorii existente într-un contract de împrumut)

CHIȘINĂU

7 mai 2026

Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Domnica MANOLE, *Președinte*,
dlui Sergiu LITVINENCO,
dlui Ion MALANCIUC,
nei Viorica PUICA,
dlui Nicolae ROȘCA,
nei Liuba ȘOVA, *judecători*,
cu participarea nei Maria Sorici, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 18 decembrie 2025,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 7 mai 2026, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 1242 alin. (5) din Codul civil, ridicată de dl avocat Tudor Buhnaci, în interesele dlui Vlad Ceban, în dosarul nr. 2-406/2024, pendinte la Judecătoria Drochia, sediul Dondușeni.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de dna judecător Tatiana Sobolschi de la Judecătoria Drochia, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

ÎN FAPT

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Circumstanțele litigiului principal, așa cum au fost formulate de autorul excepției, pot fi rezumate după cum urmează.

4. La 17 decembrie 2023, dl Marcu Pripa, împrumutător, și dl Vlad Ceban, împrumutat, au încheiat un contract de împrumut. Părțile au convenit ca o sumă datorată anterior, rezultată dintr-un alt împrumut, să fie plătită în viitor în condițiile noului contract.

5. La 14 mai 2024, dl Marcu Pripa l-a chemat în judecată pe dl Vlad Ceban, pentru încasarea datoriei.

6. În cadrul examinării cauzei, dl avocat Tudor Buhnaci a ridicat, în interesele dlui Vlad Ceban, excepția de neconstituționalitate a prevederilor articolului 1242 alin. (5) din Codul civil.

7. Printr-o încheiere din 9 decembrie 2025, Judecătoria Drochia a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor menționate la § 1.

B. Legislația pertinentă

8. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 20 Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nicio lege nu poate îngrădi accesul la justiție.”

Articolul 23 Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 26 Dreptul la apărare

„(1) Dreptul la apărare este garantat.

(2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.

(3) În tot cursul procesului, părțile au dreptul să fie asistate de un avocat, ales sau numit din oficiu.

(4) Amestecul în activitatea persoanelor care exercită apărarea în limitele prevăzute se pedepsește prin lege.”

Articolul 46 Dreptul la proprietate privată și protecția acesteia

„(1) Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului sunt garantate.

(2) Nimeni nu poate fi expropriat decât pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreaptă și prealabilă despăgubire.

(3) Averea dobândită licit nu poate fi confiscată. Caracterul licit al dobândirii se prezumă.

(4) Bunurile destinate, folosite sau rezultate din infracțiuni ori contravenții pot fi confiscate numai în condițiile legii.

(5) Dreptul de proprietate privată obligă la respectarea sarcinilor privind protecția mediului înconjurător și asigurarea bunei vecinătăți, precum și la respectarea celorlalte sarcini care, potrivit legii, revin proprietarului.

(6) Dreptul la moștenire a proprietății private este garantat.”

Articolul 54 Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

9. Prevederile relevante ale Codului civil al Republicii Moldova, adoptat prin Legea nr. 1107 din 6 iunie 2002, sunt următoarele:

Articolul 1242 Contractul de împrumut

„(1) Prin contractul de împrumut o parte (împrumutător) se obligă să dea în proprietate celeilalte părți (împrumutatul) bani sau alte bunuri fungibile, iar aceasta se obligă să restituie banii în aceeași sumă sau bunuri de același gen, calitate și cantitate la expirarea termenului pentru care i-au fost date.

(2) Contractul de împrumut este gratuit dacă legea sau contractul nu prevede altfel.

(3) Până la proba contrară, împrumutul care are ca obiect o sumă de bani se prezumă a fi cu titlu oneros, cu excepția cazului în care ambele părți sînt persoane fizice care nu au calitatea de profesionist.

(4) Un contract nu se consideră contract de împrumut doar pentru că prevede un termen pentru executarea obligației pecuniare, cu excepția cazului în care împrumutatul este obligat să plătească dobîndă suplimentar la acea obligație pecuniară.

(5) Cu toate acestea, părțile pot conveni ca o sumă datorată în temeiul unei obligații existente să se plătească în viitor în condițiile unui contract de împrumut.”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

10. Autorul excepției de neconstituționalitate susține că prevederile contestate nu întrunesc condițiile calității legii, fiind formulate de o manieră imprecisă și neclară, fapt care generează incertitudini în reglementarea raporturilor dintre părțile contractului de împrumut. În opinia autorului excepției, lipsa de claritate și de previzibilitate a normei contestate conduce la interpretări arbitrare din partea instanțelor judecătorești și afectează drepturile fundamentale.

11. Prin urmare, autorul excepției afirmă că norma contestată încalcă articolele 20, 23, 26, 46 și 54 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

12. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea reține următoarele.

13. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul civil, ține de competența Curții Constituționale.

14. Curtea constată că excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de avocatul unei părți în proces. Astfel, excepția este formulată de un subiect abilitat cu acest drept, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

15. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie articolul 1242 alin. (5) din Codul civil. Curtea observă că norma contestată nu a făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate.

16. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză în care se examinează o cerere privind neexecutarea obligațiilor care decurg dintr-un contract de împrumut. Dat fiind faptul că autorul excepției contestă prevederile care reglementează obiectul obligației contractuale, Curtea admite că instanța de judecată ar putea aplica prevederile contestate la soluționarea cauzei.

17. Curtea reține că o altă condiție obligatorie pentru ca o excepție de neconstituționalitate să poată fi examinată în fond este incidența unui drept fundamental. Astfel, Curtea va analiza, prin prisma argumentelor excepției, dacă prevederea contestată reprezintă o ingerință într-un drept fundamental (a se vedea DCC nr. 5 din 18 ianuarie 2022, §23).

18. Autorul excepției susține că norma contestată contravine articolelor 20 (*accesul liber la justiție*), 23 (*dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle*), 26 (*dreptul la apărare*), 46 (*dreptul de proprietate*) și 54 (*restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*) din Constituție.

19. În jurisprudența sa, Curtea a notat că articolele 23 și 54 din Constituție nu au o aplicabilitate de sine stătătoare. Pentru a fi aplicabile, autorul sesizării trebuie să demonstreze existența unor ingerințe în drepturile fundamentale garantate de Constituție. Abia în cadrul analizei caracterului justificat al ingerinței abstracte în drepturile fundamentale garantate de Constituție, Curtea poate pune în operă prevederile acestor articole (HCC nr. 7 din 10 iunie 2025, § 68).

20. Cu privire la incidența articolelor 20, 26 și 46 din Constituție, autorul excepției susține că norma contestată este neclară și imprevizibilă pentru că este susceptibilă de interpretări divergente, fapt care poate afecta capacitatea justițiabilului de a-și înțelege pe deplin obligațiile și, concomitent, i-ar restrânge drepturile constituționale de acces liber la justiție și la apărare. De asemenea, autorul afirmă că transformarea unei obligații într-un împrumut ar putea opera cu efect retroactiv, factor care ar reprezenta „o încălcare potențială a dreptului la protecția proprietății, deoarece poate conduce la imposibilitatea pârâtului de a-și adapta comportamentul și planificarea financiară în mod previzibil”.

21. Curtea precizează că autorul s-a limitat la simpla invocare a articolelor 20, 26 și 46 din Constituție, dar nu a argumentat relevanța și pertinența acestora și nici nu a demonstrat raportul contradictoriu dintre dispozițiile criticate și normele constituționale invocate. Curtea reiterează că excepția de neconstituționalitate reprezintă o structură cu trei elemente: textul contestat din punctul de vedere al constituționalității (prevederea legală), textul de referință pretins a fi încălcat (prevederea constituțională) și motivarea de către autorul excepției a relației de contrarietate dintre cele două texte, adică motivarea neconstituționalității textului criticat (a se vedea DCC nr. 152 din 26 decembrie 2019, § 16; DCC nr. 117 din 8 septembrie 2022, §§ 14 și 15; DCC nr. 40 din 4 aprilie 2023, § 17).

22. Curtea reține că critica autorului sesizării se bazează doar pe neclaritatea textului contestat. Astfel, Curtea reiterează că simpla enumerare a unor articole din Constituție, precum și citarea unor considerente din jurisprudența Curții Constituționale și a Curții Europene pentru Drepturile

Omului, în lipsa unei argumentări proprii, nu reprezintă critici veritabile de neconstituționalitate (a se vedea DCC nr. 114 din 26 septembrie 2023, § 16).

23. Având în vedere cele menționate, Curtea reține că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate în discuție nu întrunește condițiile de admisibilitate și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, pe baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 27 alineatele (2) și (4) lit. d), 37, 40 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 1242 alin. (5) din Codul civil, adoptat prin Legea nr. 1107 din 6 iunie 2002, ridicată de dl avocat Tudor Buhnaci, în interesele dlui Vlad Ceban, în dosarul nr. 2-406/2024, pendinte la Judecătoria Drochia, sediul Dondușeni.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

*Chișinău, 7 mai 2026
DCC nr. 74
Dosarul nr. 261g/2025*